

Biuletyn

KONSULTANT

inwestycje
budownictwo
konsulting
doradztwo
rozjemstwo
arbitraż
procedury

Fundusz Spójności

wyzwaniem dla Polski **str. 3**

Decyzja środowiskowa

na realizację przedsięwzięcia **str. 7**

FIDIC

warunki kontraktowe **str. 10**

Young Professionals w Brukseli

Edyta
TARGOŃSKA

W dniach 10-11 października 2007 roku w Brukseli odbyło się pierwsze spotkanie sekcji Young Professionals (YP) na szczeblu europejskim. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele z różnych krajów „starego kontynentu”: Wielkiej Brytanii, Belgii, Holandii, Hiszpanii, Grecji, Francji, Finlandii, Niemiec, Norwegii, Szwecji, Rumunii, Węgier oraz delegacja z Polski, którą reprezentowali: Edyta Targońska (Członek Zarządu SIDiR, opiekun Koła Młodych Profesjonalistów SIDiR), Mariusz Jasicki, Bartosz Kiemożycki. Organizatorem spotkania była EFCA (European Federation of engineering Consultancy Associations), ale inicjatywa zorganizowania forum wypłynęła z organizacji Polskiej.

Celem spotkania była wymiana informacji i doświadczeń poszczególnych krajów w sektorze konsultingu inżynierskiego. Reprezentanci przedstawiali obecną sytuację na rynku inżynierskim. Ciekawostką okazał się fakt, że większość krajów zmagają się z podobnym – jak na rynku polskim – problemem braku wykwalifikowanej kadry inżynierskiej. Uczestnicy uznali, że wy-

miana doświadczeń to jeden z istotnych celów, które powinny być kontynuowane również w przyszłych spotkaniach pomiędzy poszczególnymi sekcjami YP. Dwudniowa sesja dyskusyjna i seminaryjna obejmowała także tematykę z zakresu ekologii czy przyszłości branży inżynierskiej. Interesującą prelekcję dotyczącą Eurocodów oraz tematyki ujednoczenia norm technicznych w krajach Unii wygłosił Antonio Paparella z Włoch.

Innym ciekawym momentem spotkania była wizyta w Parlamencie Europejskim poprzedzona wprowadzeniem dokonany przez Jana Van der Puttena w tematykę funkcjonowania instytucji europejskich i rolę EFCA w prezentacji interesów środowiska inżynierskiego w Unii Europejskiej. Sesja w Parlamencie odbyła się z udziałem jego Członków – Malcolma Harbour i Dena Dovera, którzy wyjaśnili w jaki sposób w strukturach instytucji europejskich odbywa się tworzenie jednolitych warunków dla funkcjonowania sektora budowlanego. Pierwszy dzień spotkania zakończył się uroczystą kolacją w restauracji. Była to okazja do nieformalnych dyskusji i poznania wszystkich członków forum.

Drugi dzień koncentrował się przede wszystkim na dyskusji dotyczącej przyszłości sekcji Young Professionals na szczeblu europejskim. Przedstawiciele YP z Wielkiej Brytanii i Holandii przedstawili doświadczenia z działalności swoich sekcji. Wartym odnotowania pomysłem jest idea „Open Site” polegająca na możliwości

zwiedzania ciekawych budowli przez osoby z zewnątrz. Celem tego programu jest propagowanie zawodów technicznych, w tym w szczególności z sektora budowlanego.

Uczestnicy Brukselskiego zebrania podkreślili konieczność regularnych spotkań na forum europejskim w celu wymiany doświadczeń. Interesującą propozycją był pomysł zorganizowania – na wzór FIDIC Young Professionals – europejskiego programu treningowego (więcej informacji o tym przedsięwzięciu znajdziecie na stronie www.Linkedin.com), oraz stworzenie forum on – line. Ustalono, że następne spotkanie YP odbędzie się w przyszłym roku w Szwecji. Zachęcamy więc młodych Inżynierów do aktywnego działania w Kole Młodych Profesjonalistów SIDiR. Więcej informacji znajdziecie na stronach organizacji polskiej – www.sidir.pl.

Edyta Targońska
Członek Zarządu SIDiR
Przewodnicząca
Koła Młodych Profesjonalistów

Szanowni Państwo, Koleżanki i Koledzy!

Mamy przyjemność przekazać Państwu drugi numer Biuletynu SIDiR. Możemy z przyjemnością stwierdzić, że pierwszy numer naszego wydawnictwa cieszył się na tyle dużym powodzeniem, że postanowiliśmy dodrukować kolejne egzemplarze, a numer obecny wydajemy w zdwojonym nakładzie.

Mamy nadzieję, że będziemy w stanie stworzyć, przy Państwa aktywnej współpracy, potrzebny i wartościowy periodyk z jednej strony artykułujący głos branży konsultingowej, z drugiej wnoszący wkład w rozwój rynku inwestycyjnego w Polsce.

Szanowni Państwo,

Ponieważ zbliża się już koniec roku i Święta Bożego Narodzenia, chcielibyśmy życzyć Państwu dużo szczęścia i sukcesów w życiu zawodowym, oby Nadchodzący Rok spełnił Państwa aspiracje i oczekiwania!

Krzysztof Woźnicki

Prezes SIDiR

Biuletyn Informacyjny „Konsultant” **Stowarzyszenia Inżynierów, Doradców i Rzeczoznawców (SIDiR)**

Adres: ul. Długa 44/50, lok. 101, 00-241 Warszawa, tel./fax.: +48 022 826 16 72, tel./fax.: +48 022 826 56 49, e-mail: biuro@sidir.pl

Kolegium redakcyjne: Zbigniew Boczek (przewodniczący), Andrzej Archanowicz, Włodzimierz Kiemożycki, Krzysztof Woźnicki.

SIDiR jest członkiem:

Fédération Internationale Des Ingénieurs-Conseils - FIDIC

European Federation of Engineering Consultancy Associations - EFCA

The Dispute Resolution Board Foundation - DRBE

Projekt i druk: Vega design Jacek Milewski. www.vegadesign.pl

Fundusz Spójności

wyzwaniem dla Polski oraz szansą na jej trwałą i zrównoważony wzrost gospodarczy

Barbara
KALINOWSKA

Od dnia przystąpienia Polski do krajów UE stoi przed nami trudne zadanie kontynuacji prowadzenia działań dostosowawczych gospodarki krajowej do wymogów unijnych. W Polsce, podobnie jak w innych krajach członkowskich, prowadzona jest polityka sustainable development. Oznacza to trwałą, zrównoważony rozwój, czyli proces zmian stanów równowagi między rozwojem gospodarczym, społecznym i ekologiczno-przestrzennym¹. Ekonomiczny aspekt polityki zrównoważonego rozwoju stwarza konieczność dążenia do wzrostu gospodarczego prowadzącego do podniesienia dobrobytu w długim okresie².

Zrównoważony rozwój jest głównym celem polityki regionalnej UE w odniesieniu do spójności społeczno-ekonomicznej. Wywodzi się on zaś z części dorobku neoklasycznej teorii wzrostu³. Przyczynia się do pobudzenia tendencji do konwergencji, czyli osiągnięcia przez kraje uboższe zasobów i kapitałów właściwych dla stanu ustalonego oraz nadrobienia przez nie zaległości

dzielących je od krajów bogatszych⁴. Polska ma szansę na osiągnięcie zadowalającego stanu gospodarki, jeśli będzie miała dostęp do nowoczesnej techniki, a także podobne skłonności do oszczędzania⁵, co wiodące kraje członkowskie w Unii Europejskiej.

Nowe podejście do ekonomii, które pojawiło się na przełomie lat 70 i 80, gdzie wzrost produktu narodowego przestał być podstawową miarą osiągnięć gospodarki sprawiło, iż pobudzanie konkurencyjności gospodarczej regionów, elastyczne dywersyfikowanie celów i wykorzystanie endogenicznego potencjału regionów oraz wyrównywanie szans rozwojowych stały się priorytetem polityki każdego państwa⁶. Przeciwnie wyglądało to w przypadku tradycyjnych teorii, gdzie wzrost i rozwój były silnie skorelowane z czynnikami ekonomicznymi⁷. Obecnie podstawowym celem polityki jest zrównoważony rozwój⁸.

Polska jest na nowej drodze do wprowadzenia gospodarki z poważnych problemów ekonomicznych, z którymi boryka się od lat. Jednak nie jest to zadanie łatwe, gdyż szansa, jaką są środki pozyskiwane z UE stawia przed Polską wymóg stworzenia nowej polityki ekologicznej zintegrowanej z ekonomicznymi kryteriami gospodarowania⁹, całkowicie spójnej z polityką Unii¹⁰ oraz znowelizowanych ram instytucjonalno – prawnych¹¹.

W celu pomocy państwom, które przystąpiły do UE powołano na mocy

Traktatu z Maastricht w 1991 r. Fundusz Spójności. Jest on instrumentem polityki strukturalnej Unii Europejskiej, lecz nie zalicza się do funduszy strukturalnych. **Pomoc z Funduszu Spójności ma zasięg krajowy, a nie regionalny jak w przypadku funduszy strukturalnych.** Jednocześnie jednak działania finansowane z Funduszu Spójności oddziałują zarówno na rynek całego kraju jak i rynek lokalny. Inwestycje sfinansowane z Funduszu Spójności wpływają bezpośrednio na region, w którym są zrealizowane, zaś w sposób pośredni na cały kraj, Europę, a nawet Świat. Celem nadrzędnym funduszu jest wzmacnianie spójności społecznej i gospodarczej Unii poprzez finansowanie dużych projektów tworzących spójną całość w zakresie ochrony środowiska i infrastruktury transportowej. Dzięki środkom z tego funduszu zmniejszane są dysproporcje gospodarcze, społeczne i terytorialne, które powstają w krajach opóźnionych w rozwoju w związku z restrukturyzacją gospodarczą¹². Działanie podejmowane w ramach funduszu obejmuje na poziomie krajowym i regionalnym priorytety Wspólnoty, sprzyjające trwałemu rozwojowi poprzez wzmacnianie wzrostu, konkurencyjności, zatrudnienia i integracji społecznej oraz poprzez poprawę jakości środowiska naturalnego¹³.

Pomoc Unii Europejskiej dla sektora środowiska i sektora transportu odzwierciedla filozofię trwałego i zrów-

¹ K. Malik, *Efektywność zróżnicowanego i trwałego rozwoju*, Politechnika Opolska Wydział Zarządzania i Inżynierii Produkcji, Opole 2004, s. 67.

² E. Zysnarska, *Tworzenie rynkowych warunków ekorozwoju*, [w:] B. Polszakiewicz, *Problemy gospodarki rynkowej w Polsce*, UMK, Toruń 2004, s. 205.

³ B. Fiedor, *Podstawy badania trwałości wzrostu we współczesnej ekonomii*, *Ekonomia i Środowisko* 1999, nr 1, s. 28 – 31.

⁴ R. J. Barro, *Makroekonomia*, PWE, Warszawa, s. 312- 313.

⁵ R. J. Barro..., s. 312.

⁶ E. Wojnicka, *Przestrzenne i regionalne zróżnicowania ośrodków wzrostu. Polaryzacja a wyrównywanie szans rozwojowych. Przestanki dla kształtowania polityki regionalnej państwa*, Ekspertyza dla Ministerstwa Gospodarki i Pracy, Gdynia-Rzeszów styczeń 2005, s. 4.

⁷ J. Bodak, *Teorie regionalnego wzrostu gospodarczego*, [w:] K. Piech, *European Economy: Opportunities of Change*, Instytut Wiedzy, Warszawa 2002, s. 19.

⁸ *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006, s. 5.

⁹ K. Malik, *Efektywność zróżnicowanego...*, s. 64.

¹⁰ M. Sobiecki, *Kierunki zmian polityki ekologicznej państwa*, [w:] *Nowoczesne metody i techniki zarządzania trwałym i zrównoważonym rozwojem gminy*, opracowanie zbiorowe pod kierunkiem naukowym R. Miłaszewskiego Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2001, s. 108.

¹¹ J. Heller, *Dostosowania instytucjonalne do członkostwa w Unii Europejskiej*, [w:] *Ład instytucjonalny w gospodarce*, opracowanie zbiorowe po kierunkiem naukowym B. Polszakiewicz i J. Boehlke, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2006, s. 523.

¹² Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r., Rozdział II, s. 36.

¹³ Ibidem.

Fundusz Spójności

noważonego rozwoju¹⁴. Polega ona na zwiększaniu produktywności i konkurencyjności gospodarki głównie poprzez rozwój infrastruktury. **Priorytetem działań związanych z Funduszem Spójności jest zapewnienie trwałego wzrostu gospodarczego.** Nie powinno to odbywać się jednak ani kosztem środowiska, ani kosztem przyszłych pokoleń.

Fundusz Spójności współfinansuje przede wszystkim projekty służące rozwojowi infrastruktury publicznej. W ramach osi priorytetowych, zawartych w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko (PO IS) współfinansowanym z Funduszu Spójności¹⁵, dofinansowanie uzyskują kluczowe projekty o charakterze regionalnym, które ze względu na skalę ryzyka wykraczają poza możliwości realizacji przez regionalne władze samorządowe. W szczególności wspierane będą projekty przyczyniające się do realizacji Strategii Lizbońskiej¹⁶, czego wyrazem jest zaplanowanie 67,3%¹⁷ udziału wydatków w zakresie sieci transportowej (drogowej, kolejowej i czystego transportu publicznego) i infrastruktury społecznej w ramach osi priorytetowych PO IS. Sama Strategia Lizbońska koncentruje się na innowacyjności, liberalizacji przedsiębiorczości i na spójności społecznej¹⁸. Ekonomiczny wymiar strategii to przygotowanie przejścia do konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki opartej na wiedzy¹⁹.

Realizacja Strategii Lizbońskiej w ramach osi priorytetowych ma obecnie

charakter szacunkowy i nie przesądza o udziale wsparcia. Obecnie zakłada się realizację:

- Oś priorytetowa I Gospodarka wodno – ściekowa o łącznym wkładzie wspólnotowym z Funduszu Spójności 2 725,0 mln euro;
- Oś priorytetowa II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi o wkładzie z FS 1 190,0 mln euro;
- Oś priorytetowa III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska o wkładzie z FS 545,0 mln euro;
- Oś priorytetowa IV Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska o łącznym wkładzie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 200,0 mln euro;
- Oś priorytetowa V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych o wkładzie wspólnotowym równym 89,8 mln euro;
- Oś priorytetowa VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T, gdzie kategoriami „lizbońskimi” będą autostrady (sieci TEN-T), porty lotnicze, gdzie łączne wydatki „lizbońskie” wyniosą 6 898,0 mln euro, co stanowi 90% wkładu wspólnotowego w realizację priorytetu;
- Oś priorytetowa VII Transport przyjazny środowisku, gdzie kategoriami „lizbońskimi” będą: koleje, koleje (sieci TEN-T), transport multimodalny (sieci TEN-T), porty, śródlądowe drogi wodne (regionalne i lokalne), promocja czystej komunikacji miejskiej, łączne wydatki lizbońskie 6 809,8 mln euro, co

stanowi 92% wkładu wspólnotowego w realizację priorytetu,

- Oś priorytetowa VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe, gdzie kategoriami „lizbońskimi” będą: autostrady, inteligentne systemy transportu, porty lotnicze, porty, śródlądowe drogi wodne, łączne wydatki „lizbońskie” 1 977,9 mln euro, co stanowi 70% wkładu wspólnotowego w realizację priorytetu;
- Oś priorytetowa IX Infrastruktura drogowa w Polsce wschodniej, kategoria „lizbońska” autostrady (sieci TEN-T), wydatki „lizbońskie” 990,0 mln euro, które stanowią 100% wydatków na ten priorytet;
- Oś priorytetowa X Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku, kategorie „lizbońskie”: energia odnawialna wiatrowa, słoneczna, z biomasy, hydroelektryczna, geotermiczna, efektywność energetyczna, produkcja skojarzona, zarządzanie energią, łączne wydatki „lizbońskie” 732,2 mln euro, które stanowią 100% wydatków przeznaczonych na realizację X Priorytetu;
- Oś priorytetowa XI Bezpieczeństwo energetyczne, kategorie „lizbońskie”: energia elektryczna (sieci TEN-E), gaz ziemny (sieci TEN-E), łączne wydatki „lizbońskie” 470,6 mln euro, co stanowi 44% wydatków zaplanowanych na ten priorytet;
- Oś priorytetowa XII Kultura i dziedzictwo kulturowe o łącznym wkładzie wspólnotowym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 490,0 mln euro;

¹⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r., Rozdział II, s. 36.

¹⁵ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NSRO), stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w niej celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. PO Infrastruktura i Środowisko obejmuje problemy infrastruktury oraz ekonomiczno – społeczne. Punktem wyjścia dla tego programu jest maksymalizacja efektów rozwojowych, poprzez całościowe ujęcie sfery technicznej i społecznej w jednym nurcie programowym i realizacyjnym. PO Infrastruktura i Środowisko współdziała z 16 regionalnymi programami operacyjnymi, a także innymi programami operacyjnymi, które zostały przygotowane na lata 2007-2013, tj. Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki, Rozwój Polski Wschodniej oraz programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej. (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, Warszawa 22.11.2006r., s. 2).

¹⁶ W roku 2000 na Szczycie w Lizbonie postanowiono przekształcić UE w ciągu dziesięciu lat w najbardziej konkurencyjną gospodarkę. Przyczynić się do tego mają zwiększone nakłady na badania i rozwój oraz budowanie społeczeństwa opartego na wiedzy. Szczycie w Goeteborgu, w 2001 roku, założenia te zostały wzbogacone o elementy związane z trwałym i zrównoważonym rozwojem uwzględniającym środowisko oraz rozwój społeczno-gospodarczy. Cele strategiczne z Goeteborga, to: ograniczenie zmian klimatycznych i wzrost znaczenia „zielonej” energii; wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego; usprawnienie systemu transportowego i gospodarowania przestrzenią; gospodarowanie zasobami naturalnymi w sposób odpowiedzialny. (Narodowy Plan Rozwoju 2007-2013, Warszawa 2005, s. 99)

¹⁷ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, 29 listopada 2006 r., s. 123.

¹⁸ A. Budzyńska, M. Duszyczyk, M. Gancarz, E. Gieroczyńska, M. Jatzak, K. Wójcik, *Strategia lizbońska droga do zjednoczonej Europy*, Departament Analiz Ekonomicznych i Społecznych Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Warszawa, s. 4.

¹⁹ M. J. Radło *Strategia Lizbońska 2005-2010: Kluczowe wyzwania, najważniejsze priorytety*, [w:] M. J. Radło Polska wobec redefinicji Strategii Lizbońskiej, Zielona Księga Polskie Forum Strategii Lizbońskiej Nr 1, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk-Warszawa 2005, s. 37.

Tab. 1. Realizacja Strategii Lizbońskiej w ramach osi priorytetowych.

Osie priorytetowe. Kategorie interwencji			Wkład wspólnotowy mln euro		
			FS	EFRR	Wydatki „lizbońskie”
Oś priorytetowa	I	Gospodarka wodno-ściekowa	2725,00		
Oś priorytetowa	II	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	1190,00		
Oś priorytetowa	III	Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie	545,00		
Oś priorytetowa	IV	Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska		200,00	
Oś priorytetowa	V	Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych		89,80	
Oś priorytetowa	VI	Drogowa i lotnicza sieć TEN-T	7626,00		6898,00
Oś priorytetowa	VII	Transport przyjazny środowisku	7513,50		6809,80
Oś priorytetowa	VIII	Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe		2849,90	1977,90
Oś priorytetowa	IX	Infrastruktura drogowa w Polsce wschodniej	990,00		990,00
Oś priorytetowa	X	Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku	732,20		732,20
Oś priorytetowa	XI	Bezpieczeństwo energetyczne		1069,90	470,60
Oś priorytetowa	XII	Kultura i dziedzictwo kulturowe		490,00	
Oś priorytetowa	XIII	Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia		350,00	
Oś priorytetowa	XIV	Infrastruktura szkolnictwa wyższego		500,00	450,00
Oś priorytetowa	XV	Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego		187,80	
Oś priorytetowa	XVI	Pomoc techniczna – Fundusz Spójności	189,40		
Oś priorytetowa	XVII	Konkurencyjność regionów		599,90	407,90
Razem alokacja 2007-2013			21 511,10	6 337,20	
W tym wydatki na Strategię Lizbońską 67,3 %			15 430,00	3306,50	18 736,50
Łącznie wkład funduszy			27 848,30		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 z dnia 29 listopada 2006 r., s. 121.

- Oś priorytetowa Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia o łącznym wkładzie 350,0 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- Oś priorytetowa Infrastruktura szkolnictwa wyższego, kategorie „lizbońskie”: infrastruktura związana z badaniami i rozwojem technologicznym oraz ośrodki kompetencji z zakresie konkretnych technologii, infrastruktura telekomunikacyjna

(w tym łącze szerokopasmowe), łączne wydatki „lizbońskie” 450,0 mln euro, czyli 90% wydatków przeznaczonych na Priorytet XIV;

- Oś priorytetowa XVII Konkurencyjność regionów, kategorie „lizbońskie” kolejki, autostrady, promocja czystej komunikacji miejskiej, wydatki „lizbońskie” 407,9 mln euro, co stanowi 68% wydatków na realizację Priorytetu XVII.

W ramach osi priorytetowej PO IS realizowane będą duże inwestycje we-

dług listy indykatywnej. Przyjęto, że udział inwestycji przyczyniających się do realizacji Strategii Lizbońskiej powinien być taki, jak w przypadku pozostałych osi priorytetowych programu.

Głównymi beneficjentami w ramach osi priorytetowej będą jednostki samorządu terytorialnego, ale wsparcie mogą uzyskać także inne podmioty, w zależności od zakresu i rodzaju projektu.

Cel – Konwergencja ma obejmować państwa członkowskie i regiony opóźnione w rozwoju, w których produkt kra-

Fundusz Spójności

jowy brutto (PKB) mierzony paritetem siły nabywczej wynosi mniej niż 75% średniej wspólnotowej. Środki Funduszu Spójności są kierowane do państw członkowskich kwalifikujących się do pomocy, w których cel – Konwergencja jest priorytetem i gdzie dochód narodowy brutto (DNB) na mieszkańca jest niższy niż 90% średniej wspólnotowej²⁰.

Dla państw członkowskich opracowany został program zmierzający do spełnienia kryteriów konwergencji ustalonych w art. 104 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską²¹. W przypadku, gdy kraj członkowski nie dotrzyma programu konwergencji dla unii gospodarczej i walutowej, przyznane fundusze mogą zostać wstrzymane.

Projekty finansowane z Funduszu Spójności powinny być zgodne z postanowieniami traktatów, przyjętymi zgodnie z nimi instrumentami oraz politykami wspólnotowymi łącznie z polityką ochrony środowiska, transportową, w dziedzinie sieci transeuropejskich, polityką konkurencji oraz polityką zamówień publicznych.

Zgodnie z powyższym osiągnięcie standardów ekologicznych stało się priorytetowym zadaniem dla krajów należących do Unii Europejskiej oraz stojących w obliczu integracji. Rozwój ekonomiczny od momentu ustanowienia w Goeteborgu w 2001 Strategii Zrównoważonego Rozwoju ma być ściśle powiązany z polityką ekologiczną. Pojawia się aspekt w teorii ekonomii, jakim jest ekorozwój, czyli rozwój społeczno-gospodarczy zharmonizowany ze środowiskiem, nie-

ustanny, z poszanowaniem i wykorzystaniem dóbr przyrody w taki sposób, aby nie spowodować w niej nieodwracalnych zmian²². Wynika z tego, że należy tworzyć w sposób zintegrowany i przenikający się strategię 4 polityk, tzn. ekologiczną, ekonomiczną, społeczną i przestrzenną, które wspomagane będą systemem zarządzania.

Kluczowym instrumentem tworzenia nowej strategii rozwoju w Polsce opartej na pozyskanych środkach z Funduszu Spójności i warunkiem skuteczności takiej polityki jest dalsza decentralizacja kraju i odpolitycznienie procesów gospodarczych, a tym samym zmniejszenie ich zależności od instytucji centralnych. Potrzebna jest zmiana nawyków myślowych oraz konwencjonalnych zachowań, charakteryzujących instytucje ekonomiczne²³. Przeciwdziałanie ustabilizowanej w Polsce sieci pasożytniczych układów interesów i powiązań antyrozwojowych²⁴ przyczyni się do stworzenia nowych ram instytucjonalno-prawnych, które są podstawą sukcesu finansowania inwestycji z Funduszu Spójności. Zwłaszcza, że Polska wykorzystwała na koniec marca 2006 r. tylko około 36% sumy kosztów kwalifikowanych, których łączna wartość na lata 2004 – 2006 wynosiła 4 178,6 mln euro²⁵.

Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wyniesie 36 385 320 777 euro (w cenach bieżących), z czego 34 464 497 836 euro

stanowiąć będzie wkład publiczny. Wkład publiczny będzie składać się ze środków Unii Europejskiej wynoszących 27 848 273 161 euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 21 511 063 161 euro oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6 337 21) ²⁶.

Wobec powyższych danych stoi przed Polską możliwość uzupełnienia luki infrastrukturalnej, która warunkuje rozwój kraju, a obecnie blokuje jego wewnętrzny potencjał. Skuteczna realizacja polityki spójności zależy od równowagi makroekonomicznej i reform strukturalnych na poziomie krajowym oraz od szeregu innych warunków sprzyjających inwestycjom, w tym skutecznej realizacji rynku wewnętrznego, reform administracyjnych, dobrego zarządzania, klimatu sprzyjającego działalności gospodarczej oraz dostępności siły roboczej o wysokich kwalifikacjach. ²⁷

Niezwykle ważne jest zniesienie barier prawnych i psychologicznych, które mogą zaowocować nawiązaniem międzynarodowych kontaktów²⁸. Istotne jest również dokonanie analizy podstaw instytucjonalnych tworzących system demokratyczny – rynkowy w aspekcie problemów instytucjonalnych, które pojawiły się w momencie akcesji Polski w obręb wspólnoty europejskiej.

Potrzeba jest zmiany skostniałych zasad biurokracji, które utrudniają przepływ informacji, a przede wszystkim generują ogromne koszty z budżetu państwa, które racjonalnie wykorzystane przyczyniłyby się do wzrostu dobrobytu kraju. Ujednolicenie prawa, jasne przedstawianie zasad pozyskiwania środków unijnych oraz nagłaśnianie możliwości pozyskiwania funduszy przyczynią się w znaczny sposób do wzrostu świadomości Polaków jak można pozyskiwać kapitał na przeprowadzenie kapitałochłonnych, o dużym ryzyku inwestycji w kraju.

²⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r., s. 2.

²¹ „1. Państwa Członkowskie unikają nadmiernego deficytu budżetowego. 2. Komisja nadzoruje rozwój sytuacji budżetowej i wysokość długu publicznego w Państwach Członkowskich w celu wykrycia oczywistych błędów. Bada ona poszanowanie dyscypliny budżetowej na podstawie poniższych dwóch kryteriów: a) czy stosunek między planowanym lub rzeczywistym deficytem publicznym a produktem krajowym brutto przekracza wartość odniesienia, chyba że: – stosunek ten zmniejszył się znacznie oraz w sposób stały i osiągnął poziom bliski wartości odniesienia, – lub przekroczenie wartości odniesienia ma charakter wyjątkowy oraz tymczasowy i stosunek ten pozostaje bliski wartości odniesienia, b) czy stosunek między długiem publicznym a produktem krajowym brutto przekracza wartość odniesienia, chyba że stosunek ten zmniejsza się dostatecznie i zbliża się do wartości odniesienia w zadowalającym tempie.” (Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską uwzględniający zmiany wprowadzone Traktatem z Nicei, Dziennik Urzędowy UE C 325 z 24 grudnia 2002 r., art. 104)

²² Z. Jabłoński, A. Potoczek *Ekologiczne, prawne i organizacyjne uwarunkowania rozwoju zrównoważonego w skali lokalnej*, [w:] *Polityka rozwoju regionalnego i lokalnego w okresie transformacji systemowej*, praca zbiorowa pod redakcją S. L. Bagdzińskiego, W. Maika, A. Potoczka, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 1995, s. 140.

²³ M. Blaug, *Teoria Ekonomii Ujęcie retrospektywne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994, s. 711.

²⁴ K. Nowakowski, *Korupcja a instytucje w gospodarce*, [w:] *Ład instytucjonalny w gospodarce*, opracowanie zbiorowe po kierunku naukowym B. Polska-kiewicz i J. Boehlke, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2006, s. 151.

²⁵ <http://www.mrr.gov.pl/MRR/Forms> z dnia 07.03.2007 r.

²⁶ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 z dnia 29 listopada 2006 r., s. 119.

²⁷ DECYZJA RADY z dnia 6 października 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności

²⁸ J. Heller, *Dostosowania instytucjonalne...*, s. 526.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

– część I

Krzysztof
BŁACHUT

Poniższy tekst stanowi część książki której współautorami są: Krzysztof Błachut, Hanna Nikitiuk, Bogdan Nowak, Janusz Rybka oraz Andrzej Tiukało pt.: Przedsięwzięcie budowlane – poradnik inwestora.

Książka ukazała się w październiku 2007 roku nakładem wydawnictwa Marciszewski, Wrocław 2007 (stron 234, ISBN 978-83-917763-2-2) i jest do nabycia (cena 30 zł) przez zamówienie kierowane na adres:

Biuro Inwestorskie Janusz Rybka
ul. Podwale 17b/1a, 50-043 Wrocław
tel./fax: 071 359 29 62
e-mail: j.rybka@biuroinwestorskie.pl

Uwaga: treść książki nie jest źródłem prawa. Jedyne źródło prawa na terenie Rzeczypospolitej Polskiej stanowią, na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. „O ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych” (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 68, poz. 449) akty prawne ogłaszane i wydawane w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim. Zaleca się sprawdzenie przywołanych w tekście aktów prawnych przed ich zastosowaniem.

Hanna
NIKITIUK

Bogdan
NOWAK

1. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

Realizacja planowanego przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko – określonego w art. 51 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 ze zm.) – oraz planowanego przedsięwzięcia innego niż określone w art. 51 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, które nie jest bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony, jeżeli może ono znacząco oddziaływać na ten obszar, jest dopuszczalna wyłącznie po uzyskaniu decyzji o **środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia**, zwanej dalej „decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach”.

Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wymaga przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, które dla tego samego przedsięwzięcia przeprowadza się jednokrotnie i wydanie następuje przed uzyskaniem:

- 1) decyzji o pozwoleniu na budowę obiektu budowlanego, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego oraz decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych – na podstawie ustawy Prawo budowlane,
- 2) decyzji o pozwoleniu na rozbiórkę obiektów jądrowych – na podstawie ustawy Prawo budowlane,
- 3) koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin, na wydobywanie kopalin ze złóż, na bezzbiornikowe magazynowanie substancji oraz składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych – na podstawie ustawy z 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm.),
- 4) pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych – na podstawie ustawy z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.),

Janusz
RYBKA

Andrzej
TIUKAŁO

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach – część I

- 5) decyzji ustalającej warunki prowadzenia robót polegających na regulacji wód oraz budowie wałów przeciwpowodziowych, a także robót melioracyjnych, odwodnień budowlanych oraz innych robót ziemnych zmieniających stosunki wodne na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych, zwłaszcza na terenach, na których znajdują się skupienia roślinności o szczególnej wartości z punktu widzenia przyrodniczego, terenach o walorach krajobrazowych i ekologicznych, terenach masowych łągów płąctwa, występowania skupień gatunków chronionych oraz tarlisk, zimowisk, przepławek i miejsc masowej migracji ryb i innych organizmów wodnych – na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 ze zm.),
- 6) decyzji o zatwierdzeniu projektu scalenia lub wymiany gruntów – na podstawie ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 2003 r. Nr 178, poz. 1749 ze zm.),
- 7) decyzji o zmianie lasu na użytek rolny – na podstawie ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 ze zm.),
- 8) decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady – na podstawie ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2571 ze zm.),
- 9) decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi krajowej – na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg krajowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 721 ze zm.).

Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje także przed dokonaniem zgłoszenia budowy lub wykonywania robót budowlanych oraz zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części – na podstawie ustawy Prawo budowlane. Decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dołącza się do wniosku o wydanie powyższych decyzji. Wniosek ten powinien być złożony nie później niż przed upływem dwóch lat od dnia, w którym decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach stała się ostateczna.

Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wszczyna się na wniosek podmiotu podejmującego realizację przedsięwzięcia. Do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach należy dołączyć:

- 1) poświadczoną przez właściwy organ kopię mapy ewidencyjnej z zaznaczonym przebiegiem granic terenu, którego dotyczy wniosek oraz obejmującej obszar, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie lub też wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli plan ten został uchwalony;
- 2) informację o planowanym przedsięwzięciu lub raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.
Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r.

Prawo ochrony środowiska (ustawa p. o. s), sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymagają:

- 1) planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko,
- 2) planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek jest ustalony na podstawie art. 51 ust. 2 ustawy p. o. s.,
- 3) planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, dla których obowiązek jest ustalony na podstawie art. 51 ust. 2 ustawy p. o. s.

Zapisy ustawy p. o. s. (art. 51 ust. 2) wskazują, że obowiązek sporządzenia raportu dla planowanego przedsięwzięcia, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy p. o. s., stwierdza w drodze postanowienia, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, określając jednocześnie zakres raportu (informacji) o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Postanowienie wydaje się również, jeżeli organ nie stwierdzi potrzeby sporządzenia raportu.

W przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien być ograniczony do określenia oddziaływania przedsięwzięcia w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko stwierdza się obligatoryjnie dla przedsięwzięć, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 2, jeżeli możliwość realizacji przedsięwzięcia uzależniona jest od ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. W prowadzonym przez organ postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia:

- 1) bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na:
 - a) środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi,
 - b) dobra materialne,
 - c) zabytki,
 - d) wzajemne oddziaływanie między czynnikami, o których mowa w lit. a)-c),
 - e) dostępność do złóż kopalni,
- 2) możliwości oraz sposoby zapobiegania i ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko,
- 3) wymagany zakres monitoringu.

Wnioskodawca przed złożeniem wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach może zwrócić się o stwierdzenie, w drodze postanowienia, czy zachodzi potrzeba sporządzenia raportu o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia na środowisko oraz, w przypadku stwierdzenia takiego obowiązku, o określenie zakresu tego rapor-

tu. Do zapytania należy dołączyć informacje o planowanym przedsięwzięciu, zawierające w szczególności dane o:

- 1) rodzaju, skali i usytuowaniu przedsięwzięcia,
- 2) powierzchni zajmowanej nieruchomości, a także obiektu budowlanego oraz dotychczasowym sposobie ich wykorzystywania i pokryciu szatą roślinną,
- 3) rodzaju technologii,
- 4) ewentualnych wariantach przedsięwzięcia,
- 5) przewidywanej ilości wykorzystywanej wody i innych wykorzystywanych surowców, materiałów, paliw oraz energii,
- 6) rozwiązaniach chroniących środowisko,
- 7) rodzajach i przewidywanej ilości wprowadzanych do środowiska substancji lub energii przy zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko,
- 8) możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- 9) obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody znajdujących się w zasięgu znaczącego oddziaływania przedsięwzięcia.

Organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stwierdza obowiązek sporządzenia raportu i określa jego zakres po zasięgnięciu opinii:

- 1) organu ochrony środowiska oraz państwowego powiatowego inspektora sanitarnego (organu, o którym mowa w art. 57 ustawy Prawo ochrony środowiska),
- 2) wojewody w przypadku przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 i nie są bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynikają z tej ochrony.

Organ zasięgający opinii przedkłada wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz informacje zawierające dane o planowanym przedsięwzięciu.

Wnioskodawca przed złożeniem wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach może zwrócić się z zapytaniem do organu właściwego do wydania tej decyzji o określenie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Do zapytania, o którym mowa w art. 51 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska, należy dołączyć informacje o planowanym przedsięwzięciu, zawierające w szczególności dane o:

- 1) rodzaju, skali i usytuowaniu przedsięwzięcia,
- 2) powierzchni zajmowanej nieruchomości, a także obiektu budowlanego oraz dotychczasowym sposobie ich wykorzystywania i pokryciu szatą roślinną,
- 3) rodzaju technologii,
- 4) ewentualnych wariantach przedsięwzięcia,
- 5) przewidywanej ilości wykorzystywanej wody i innych wykorzystywanych surowców, materiałów, paliw oraz energii,
- 6) rozwiązaniach chroniących środowisko,
- 7) rodzajach i przewidywanej ilości wprowadzanych do środowiska substancji lub energii przy zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko,
- 8) możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- 9) obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody znajdujących się w zasięgu znaczącego oddziaływania przedsięwzięcia.

Wnioskodawca wnioskuje o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia załączając:

1. poświadczoną przez właściwy organ kopię mapy ewidencyjnej z zaznaczonym przebiegiem granic terenu, którego dotyczy wnioski oraz obejmującej obszar, na który oddziaływać będzie przedsięwzięcie (1 egz.),
2. informację o planowanym przedsięwzięciu zawierającą w szczególności dane o:
 - 1) rodzaju, skali i usytuowaniu przedsięwzięcia,
 - 2) powierzchni zajmowanej nieruchomości, a także obiektu budowlanego oraz dotychczasowym sposobie ich wykorzystywania i pokryciu szatą roślinną,
 - 3) rodzaju technologii,
 - 4) ewentualnych wariantach przedsięwzięcia,
 - 5) przewidywanej ilości wykorzystywanej wody i innych wykorzystywanych surowców, materiałów, paliw i energii,
 - 6) rozwiązaniach chroniących środowisko,
 - 7) rodzajach i przewidywanej ilości wprowadzanych do środowiska substancji lub energii przy zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko,
 - 8) możliwych transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - 9) obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody znajdujących się w zasięgu znaczącego oddziaływania przedsięwzięcia,
3. raportu oddziaływania na środowisko (jeśli uzyskał postanowienie o obowiązku sporządzenia raportu),
4. wypis i wrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli plan ten został uchwalony.

Właściwy organ wydaje decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach po stwierdzeniu zgodności lokalizacji przedsięwzięcia z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli plan ten został uchwalony.

W decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach właściwy organ określa:

- 1) rodzaj i miejsce realizacji przedsięwzięcia,
- 2) warunki wykorzystywania terenu w fazie realizacji i eksploatacji, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich,
- 3) wymagania dotyczące ochrony środowiska konieczne do uwzględnienia w projekcie budowlanym,
- 4) wymogi w zakresie przeciwdziałania skutkom awarii przemysłowych, w odniesieniu do przedsięwzięć zaliczanych do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii,
- 5) wymogi w zakresie ograniczania transgranicznego oddziaływania na środowisko w odniesieniu do przedsięwzięć, dla których przeprowadzono postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko,
- 6) w przypadku, o którym mowa w art. 135 ust. 1 ustawy p. o.s. – stwierdzenie konieczności utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

Załącznikiem do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest charakterystyka całego przedsięwzięcia.

Decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach można na wnioskodawcę nałożyć obowiązki:

Warunki kontraktowe FIDIC w zamówieniach publicznych

Czerwona czy Żółta książka¹ Warunków kontraktowych FIDIC w zamówieniach publicznych?

Zbigniew
BOCZEK
Vice Prezes SIDiR

W następnym latach należy spodziewać się częściej stosowania „Czerwonej Książki” jako „lepszej” dla zapewnienia wymagań i zabezpieczenia strony finansowej zamawiającego. Dla tego typu kontraktów stosowany jest najczęściej system obmiarowy robót, co pozwala zamawiającemu płacić tylko za roboty faktycznie wykonane. Wprawdzie ryzyko nieścisłości przygotowanej specyfikacji istotnych warunków zamówienia (w tym dokumentacji projektowej i specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót) jest po stronie zamawiającego, ale łatwiej jest później kontrolować realizację robót w oparciu o znane i kompletne warunki realizacji

(projekt budowlany, projekt wykonawczy, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót, przedmiar robót). Zamawiający powinien doprecyzować swoje wymagania na etapie projektowania, oraz przygotowania zamówienia i może poprawić w trakcie projektowania nawet błędne założenia jakie przekazał do biura projektowego. Zamawiający na etapie projektowania, w miarę postępu prac projektowych, ma łatwość kontrolowania zamierzonych celów i parametrów projektowania. Może bez większych przeszkód dokonać stosownych poprawek w wymaganiach postawionych projektantom, bez narażania się na dotkliwe skutki finansowe, co ma miejsce, gdy projektowanie leży po stronie wykonawcy robót. Trzeba tylko pamiętać, że przedmiar robót ma dotyczyć tylko robót podstawowych, przekazywanych zamawiającemu, a nie robót tymczasowych, które są potrzebne do wykonania robót podstawowych.

Czerwona książka nie wyklucza również stosowania ryczałtowego systemu rozliczenia z wykonawcą, lub mieszane- go systemu, na który składa się część

robót rozliczanych obmiarowo, a część ryczałtowo. Ten mieszany system rozliczenia robót, w moim przekonaniu, najlepiej zabezpiecza interesy zamawiającego. Ryczałtowe pozycje rozliczeniowe powinny mieć miejsce dla robót, które trudno jest pomierzyć np. prace refulacyjne, pogłębiarskie, ziemne itp., a system obmiarowy dla np. palowania, ścianek szczelnych, torowisk itp.

„Żółta książka”, o której najczęściej w Polsce mówi się „zaprojektuj i buduj”, przenosi element ryzyka na wykonawcę, ale pod warunkiem, że program funkcjonalno-użytkowy zostanie przygotowany zgodnie z wymaganiami określonymi w rozdziale 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego. Zakres ten nie pozostawia wątpliwości, że zamawiający jest zobowiązany na etapie przetargu znać dokładnie swoje wymagania, a więc z góry musi „wiedzieć, czego

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach – część I

- 1) dotyczące zapobiegania, ograniczania oraz monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a także wykonania kompensacji przyrodniczej,
- 2) przedstawienia analizy porealizacyjnej, określając zakres oraz termin jej przedstawienia, w przypadku przedsięwzięć, dla których sporządza się raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, w ramach którego sporządzany jest raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Na postanowienia organu dotyczące środowiskowych uwarunkowań przysługuje zażalenie.

2. Udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie wydania decyzji dotyczącej środowiskowych uwarunkowań

Spółeczna świadomość problemów ochrony środowiska odgrywa coraz większą rolę w procesie podejmowania decyzji. Dlatego też kluczową rolę w unikaniu czy przynajmniej minimalizowaniu konfliktów ma przekazanie społeczeństwu pełnych i dokładnych informacji o planowanym przedsięwzięciu.

Z tego względu, udział społeczeństwa jest ważnym elementem w procesie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, przewidzianym w regulacjach prawnych ustawy Prawo ochrony środowiska. Możliwość udziału spo-

chce". Wykonawca będzie zobowiązany do wykonania w ramach kwoty ryczałtowej, tylko takiego zakresu, jaki sprecyzował zamawiający w programie funkcjonalno-użytkowym. Trzeba zwrócić uwagę, że program ten musi zawierać warunki wykonania i odbioru robót budowlanych odpowiadające zawartości specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych, których zakres precyzuje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. Przygotowanie specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót w zakresie wymaganym dla programu funkcjonalno-użytkowego, wymaga znajomości praktycznie wszystkich danych, które znajdują się w projekcie budowlanym, chociaż część rysunkowa może być ograniczona i w dowolnej skali. Jedno jest pewne, taki program funkcjonalno-użytkowy musi przygotować biuro projektowe specjalizujące się w robotach będących przedmiotem zamówienia. Z moich doświadczeń wynika, że w Polsce nie przywiązuje się wagi do poprawnego opracowania programu funkcjonalno-użytkowego, co jest powodem, że kontrakt nigdy nie kończy się na wynagrodzeniu ryczałtowym, a podlega ciągłym modyfikacjom i uzupełnieniom. Dopiero na etapie wykonawstwa zamawiający w miarę postępu robót doprecyzowuje swoje wymagania. Jest to wynik nieprzestrzeżenia na etapie przygotowania przetargu obowiązków ciążących na zamawiającym, sprecyzowanych w Ustawie Prawo zamówień publicznych, gdzie zamawiający obligatoryjnie dokonuje opisu przedmiotu zamówie-

nia przed jego udzieleniem, w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń, uwzględniając wszystkie wymagania i okoliczności mogące mieć wpływ na sporządzenie oferty (art. 29 ust. 1 p. z. p.). Wszelkie istotne prawa i obowiązki stron umowy o zamówienie publiczne muszą być definitywnie sprecyzowane. Nie mogą być oznaczone jedynie w sposób ogólny, z zamiarem późniejszego ich dodatkowego dookreślenia, w trakcie realizacji umowy o wykonanie zamówienia. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r., zostało wydane na podstawie art. 31 ust. 4 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, a więc nie przestrzeganie uregulowań zawartych w tym rozporządzeniu skutkuje naruszeniem ustawy Prawo zamówień publicznych i odpowiedzialnością za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r.). Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest m. in. przekroczenie zakresu uprawnienia i wykorzystania środków publicznych niezgodnie z obowiązującymi procedurami i przepisami prawa. Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest zmiana umowy w sprawie zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych (art. 17 ust. 6 ustawy). Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest również zaniechanie działania, do którego osoby były zobowiązane (art. 23). Odpowiedzialność jest ponoszona zarówno za umyślne, jak i nieumyślne naruszenie dyscypliny finansów publicznych (art. 22).

Warunki kontraktowe FIDIC² i inżynier w kontrakcie

W zamówieniach publicznych Warunki kontraktowe FIDIC wykorzystywane są jako standardowe procedury (warunki umowne) realizacji projektów publicznych i współfinansowanych z funduszy europejskich. Pozwalają one na ocenę prawidłowości zarządzania inwestycją i wykorzystania środków. Warunki kontraktowe FIDIC zostały wykorzystane po wojnie światowej w realizacji przedsięwzięć finansowanych przez Bank Światowy i EBOR. Warunki kontraktowe FIDIC, to jednolite procedury realizacji inwestycji na całym świecie, stanowiące ułatwienie dla zaangażowanego personelu. Zamawiający oczekuje od wykonawcy „porządnie” wykonanego przedsięwzięcia, w założonym czasie i koszcie. Wykonawca oczekuje odpowiednich warunków wykonania pracy, uczciwego i zrównoważonego zastosowania kontraktu i szybkiej zapłaty tego, co ma prawo otrzymać. Istotą jest utrzymanie rozsądnej równowagi między wymaganiami i interesami zainteresowanych stron – sprawiedliwy podział ryzyka, zagrożeń i odpowiedzialności. Wybiórcze stosowanie Warunków kontraktowych FIDIC, a w szczególności powodujące ograniczenie praw wykonawcy, w konsekwencji prowadzi do wzrostu kosztów realizacji inwestycji, w wyniku oceny podwyższonego ryzyka przez wykonawcę. Warunki kontraktowe FIDIC, po niewielkich modyfikacjach, pozostają w zgodności z Ustawą Prawo zamówień publicznych, Prawem Bu-

łeczeństwa przyczynia się do wzrostu poczucia przynależności do społeczności lokalnej i odpowiedzialności za sprawy publiczne u wszystkich uczestników postępowania, czyli organów prowadzących postępowanie, organów opiniujących i uzgadniających, wnioskodawców, a także różnych grup społecznych i mieszkańców.

Udział społeczeństwa bardzo często przyczynia się do zwiększenia świadomości skutków planowanych przedsięwzięć dla środowiska, a zatem włączenie społeczeństwa w proces decyzyjny może stanowić dodatkowy element procesu komunikacji z organami administracji. W efekcie konsekwentnego prowadzenia tego procesu może zacieśnić się porozumienie i kontakt administracji z mieszkańcami, a także nastąpić wzrost zaufania i społecznej akceptacji dla podejmowanych decyzji. Jeżeli powstaje takie porozumienie i wzrost świadomości, szczególnie wśród społeczności lokalnej, organom administracji, szczególnie na szczeblu gminnym, łatwiej jest wprowadzać i wdrażać rozwiązania

mające na celu ochronę środowiska – nawet takie, jak wysypiska odpadów lub oczyszczalnie ścieków, które zwykle nie cieszą się poparciem społecznym.

Do kluczowych elementów procedury udziału społecznego w postępowaniu w sprawie wydania decyzji zaliczamy:

- 1) powiadomienie (podanie do publicznej wiadomości) o wszczęciu postępowania oraz o umieszczeniu, w publicznie dostępnym wykazie, informacji o możliwości zapoznania się z dokumentacją sprawy oraz złożenia uwag i wniosków;
- 2) zapoznanie się z dokumentacją w sprawie;
- 3) złożenie uwag i wniosków;
- 4) rozpatrzenie przez organ uwag i wniosków;
- 5) powiadomienie (podanie do publicznej wiadomości) o podjęciu rozstrzygnięcia i możliwości zapoznania się z nim wraz z towarzyszącą mu informacją o zgłoszonych uwagach i wnioskach oraz sposobie ich wykorzystania;
- 6) ewentualne przeprowadzenie publicznej rozprawy administracyjnej.

Warunki kontraktowe FIDIC w zamówieniach publicznych

budowlanym, Kodeksem Cywilnym, oraz Kodeksem postępowania cywilnego.

Warunki Kontraktowe

Zagadnienia regulujące realizację Kontraktu przez Wykonawcę, płatności dokonywane na mocy Kontraktu, jak również zagadnienia dotyczące ryzyka, praw i obowiązków stron, znajdują się w Warunkach Kontraktowych Ogólnych, Warunkach Kontraktowych Szczególnych i Załączniku do Oferty. Jeśli nie da się uniknąć powtórzeń jednego i tego samego zagadnienia w różnych rozdziałach poszczególnych dokumentów, zamawiający powinien dołożyć starań, aby uniknąć wszelkich sprzeczności, lub niezgodności pomiędzy klauzulami dotyczącymi tego samego tematu.

Postanowienia Warunków Kontraktowych dla Budowy (dla Robót Inżyniersko – Budowlanych Projektowanych przez Zamawiającego) Wydanie FIDIC 1999, tzw. „Czerwona Książka”, są zalecane dla ogólnego zastosowania dla takich robót. Dla oficjalnego użytku Warunków Kontraktu, FIDIC uznaje jako autentyczny tekst, angielską wersję tych Warunków. Warunki te stosowane są wtedy, gdy zamawiający przygotowuje dokumentację projektową, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót, oraz ogłosi przetarg na wybór wykonawcy robót. Jeżeli zamawiający przygotowuje tylko program funkcjonalno-użytkowy przedsięwzięcia (wymagania zamawiającego) to wówczas stosuje tzw. „Złotą Książkę” i najczęściej ryczałtową formę rozliczenia robót. Wówczas obowiązkiem wykonawcy jest zaprojektowanie (wykonanie dokumentacji projektowej), a następnie realizacja robót budowlanych.

Przy opracowaniu Warunków Kontraktowych uznano, że o ile liczne postanowienia mogą być stosowane powszechnie, o tyle pewna liczba postanowień musi być z konieczności zmieniana biorąc pod uwagę okoliczności i miejsce, w którym mają być re-

alizowane roboty. Warunki Kontraktowe Warunki Ogólne, noszą nazwę: Część I Warunki Ogólne i nie są zwyczajowo załączane do dokumentacji przetargowej. Warunki Ogólne powiązane są z Warunkami Szczególnymi nazywanymi Częścią II, przez odpowiednią numerację klauzul tak, aby Część I i II razem tworzyły WARUNKI, stanowiące o prawach i obowiązkach stron. Warunki Ogólne zostały opracowane z uwzględnieniem porad prawnych i stanowią zrównoważony dokument dla zamawiającego i wykonawcy. Z tego też powodu FIDIC zaleca, aby były one przyjmowane bez zbędnego dokonywania zmian.

Część II musi być specjalnie opracowana celem dostosowania do każdego indywidualnego Kontraktu. Dla pomocy w opracowaniu Części II, materiał objaśniający i przykłady klauzul zostały wydane wraz z Warunkami w osobno opracowanym dokumencie zatytułowanym „Warunki Kontraktowe dla Budowy – Wskazówki do sporządzenia szczególnych warunków Kontraktu.” Wskazówki zostały wydane do „Czerwonej książki” i oddzielnie do „Złotej książki”.

Warunki Części II mogą być potrzebne z jednego, lub kilku poniższych powodów:

- tam, gdzie z treści Części I wynika, że dalsze informacje są zawarte w Części II, a Warunki nie są kompletne bez tej informacji,
- tam, gdzie z treści Części I wynika, że dodatkowe informacje mogą być zawarte w Części II, ale Warunki byłyby kompletne mimo braku danej informacji,
- tam, gdzie rodzaj, okoliczności lub lokalizacja Robót uzasadniają wprowadzenie dodatkowych warunków lub ich części,
- tam, gdzie prawo kraju³ lub wyjątkowe okoliczności uzasadniają potrzebę zmian w Części I. Takie zmiany mogą być dokonane przez stwierdzenie w Części II, że Klauzula, lub

jej część w Części I, zostają skreślone i podają zamienną klauzulę, lub jej część, stosownie do okoliczności.

Inżynier

Inżynier w kontrakcie nie jest stroną kontraktu. Tam gdzie wymaga się od Inżyniera działania uznaniowego, to powinien działać bezstronnie, bez względu na status zatrudnienia. Tylko taka osoba daje gwarancję obiektywnej oceny przestrzegania postanowień kontraktu (umowy). Inżynier może interpretować kontrakt tylko tak, jak jest on napisany. Inżynier zatrudnia Inspektorów Nadzoru zgodnie z Prawem Budowlanym, i za ich działania naruszające prawo jest odpowiedzialny.

Kiedykolwiek Inżynier uzgadnia lub określa jakąkolwiek sprawę w ramach zawartego kontraktu, to powinien przeprowadzić konsultacje z każdą ze stron (wykonawcą i zamawiającym), próbując osiągnąć uzgodnienie stanowisk. Jeśli uzgodnienie nie zostanie osiągnięte, to Inżynier powinien dokonać rzetelnego określenia zgodnie z kontraktem, biorąc pod uwagę wszystkie odnośne okoliczności. Następnie Inżynier powiadamia strony o każdym uzgodnieniu lub określeniu, z podaniem szczegółowych informacji uzasadniających. Każda ze stron zobowiązana jest wprowadzić w życie każde uzgodnienie lub określenie, do czasu dopóki ewentualnie nie zostanie skorygowane przez rozjemstwo, arbitraż, lub sąd (w zależności od ustaleń kontraktowych). Wszelkie zatem działania Inżyniera, który uważa się za działającego w imieniu zamawiającego (wyłącznie na jego rzecz, jako pełnomocnik), są naruszeniem zawartego kontraktu. Ponadto Inżynier, który uważa, że działa w imieniu zamawiającego (pełnomocnik), musi również liczyć się z odpowiedzialnością za ewentualne naruszenie przepisów o zamówieniach publicznych i odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

¹ Warunki Kontraktowe FIDIC z 1999 r.

² Międzynarodowa Federacja Inżynierów Konsultantów (FIDIC), do której należy polskie Stowarzyszenie Inżynierów Doradców i Rzeczoznawców (SIDiR).

³ Dotyczy szczególnie Ustawy Prawo zamówień publicznych i Ustawy Prawo budowlane, ale również Kodeksu Cywilnego.

Zamówienia publiczne

Zbigniew
BOCZEK
Vice Prezes SIDiR

Prace poprzedzające zawarcie umowy o zamówienie publiczne.

Opis przedmiotu zamówienia

Zamawiający obligatoryjnie dokonuje opisu przedmiotu zamówienia przed jego udzieleniem. Przedmiot zamówienia opisuje się w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń, uwzględniając wszystkie wymagania i okoliczności mogące mieć wpływ na sporządzenie oferty (art. 29 ust. 1 p. z. p.). Zamawiający z góry musi „wiedzieć, czego chce”. Upřednie szczegółowe określenie przedmiotu zamówienia jest niezbędne, z powodu konieczności stworzenia jednakowych podstaw oceny i porównania składanych ofert. Wszelkie istotne prawa i obowiązki stron umowy o zamówienie publiczne muszą być definitywnie sprecyzowane. Nie mogą być oznaczone jedynie w sposób ogólny, z zamiarem późniejszego ich dodatkowego dookreślenia, w trakcie realizacji umowy o wykonanie zamówienia.

Zamawiający opisuje przedmiot zamówienia na roboty budowlane (art. 31 p. z. p.) za pomocą:

- dokumentacji projektowej (projekt budowlany, projekt wykonawczy, oraz przedmiar robót),¹
- oraz specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych².

Jeżeli przedmiotem zamówienia jest zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych, zamawiający opisuje przedmiot zamówienia za pomocą programu funkcjonalno-użytkowego³, w którym opisuje zadanie budowlane,

podaje przeznaczenie ukończonych robót budowlanych, oraz stawiane im wymagania techniczne, ekonomiczne, architektoniczne, konstrukcyjne, instalacyjne, materiałowe i funkcjonalne. Wymagania zamawiającego powinny być określone przez podanie wymagań dotyczących przygotowania terenu budowy, architektury, konstrukcji, instalacji, wykończenia i zagospodarowania terenu. Program funkcjonalno-użytkowy musi zawierać warunki wykonania i odbioru robót budowlanych odpowiadające zawartości specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych, których zakres precyzuje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. Część informacyjna programu funkcjonalno-użytkowego powinna obejmować:

- dokumenty potwierdzające zgodność zamierzenia budowlanego z wymaganiami wynikającymi z odrębnych przepisów,
- oświadczenie zamawiającego stwierdzające jego prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane,
- przepisy prawne i normy związane z projektowaniem i wykonaniem zamierzenia budowlanego,
- kopię mapy zasadniczej,
- wyniki badań gruntowo-wodnych na terenie budowy dla potrzeb posadowienia obiektów,
- zalecenia konserwatorskie konserwatora zabytków,
- inwentaryzację zieleni,
- dane dotyczące zanieczyszczeń atmosfery do analizy ochrony powietrza oraz posiadane raporty, opinie

lub ekspertyzy z zakresu ochrony środowiska,

- pomiary ruchu drogowego, hałasu i innych uciążliwości,
- inwentaryzację lub dokumentację obiektów budowlanych, jeżeli podlegają one przebudowie, odbudowie, rozbudowie, nadbudowie, rozbiórkom lub remontom w zakresie architektury, konstrukcji, instalacji i urządzeń technologicznych, a także wskazania zamawiającego dotyczące zachowania urządzeń naziemnych i podziemnych oraz obiektów przewidzianych do rozbiórki i ewentualne uwarunkowania tych rozbiórek,
- porozumienia, zgody lub pozwolenia oraz warunki techniczne i realizacyjne związane z przyłączeniem obiektu do istniejących sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych, energetycznych i teletechnicznych oraz dróg samochodowych, kolejowych lub wodnych,
- dodatkowe wytyczne inwestorskie i uwarunkowania związane z budową i jej przeprowadzeniem.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego, zostało wydane na podstawie art. 31 ust. 4 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, a więc nie przestrzeganie uregulowań zawartych w tym rozporządzeniu skutkuje naruszeniem ustawy Prawo zamówień publicznych.

¹ Zakres i formę sporządzania dokumentacji projektowej reguluje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego – rozdział 2.

² Sposób sporządzenia specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót reguluje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. – rozdział 3.

³ Sposób sporządzenia programu funkcjonalno-użytkowego reguluje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. – rozdział 4.

Zamówienia publiczne

Zabezpieczenie należytego wykonania umowy

Zamawiający może żądać od wykonawcy, który uzyskał zamówienie, ustanowienia odpowiedniego zabezpieczenia należytego jego wykonania, które służy pokryciu ewentualnych roszczeń z tytułu niewykonania, lub nienależytego wykonania umowy. Jeżeli wykonawca jest jednocześnie gwarantem, zabezpieczenie służy także pokryciu roszczeń z tytułu gwarancji jakości (art. 147 ust. 1-2 p. z. p.), lub pokryciu roszczeń z tytułu rękojmi. Chodzi o stworzenie uzupełniającej podstawy prawnej zapewniającej zamawiającemu ściągalność ewentualnych roszczeń, przysługujących mu z tytułu odszkodowań umownych, wynikających z kodeksu cywilnego (art. 471 k. c.), kar umownych (art. 483 k. c.), rękojmi za wady (art. 556 k. c.), oraz z tytułu gwarancji jakości (art. 577 k. c.). Zabezpieczenie ściągalności roszczeń przesądza automatycznie o nieuchronności ich zaspokojenia, wymuszając na wykonawcy troskę o należyte, wyczerpujące i staranne spełnienie świadczenia. Zabezpieczenie to może być ustanowione bezpośrednio przez wykonawcę, bądź też przez działającą w jego interesie osobę trzecią. W tym drugim przypadku, osoba trzecia po zaspokojeniu zamawiającego, nabywa względem wykonawcy stosowne roszczenia regresowe.

By skorzystać z zabezpieczenia należytego wykonania zamawiający musi wykazać, na jakiej podstawie zgłasza roszczenie. Wykorzystanie przez zamawiającego tego zabezpieczenia w zakresie, w jakim zamawiający nie był uprawniony, uprawnia wykonawcę do żądania odszkodowania, oraz pokrycia wszelkich strat i wydatków, jakie poniósł wykonawca w wyniku bezzasadnego wykorzystania zabezpieczenia.

Wynagrodzenie wykonawcy

Przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych nie regulują zasad ustalania wynagrodzenia w umowach o zamówienie publiczne i jego sposobu rozliczenia w trakcie realizacji umowy. Przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące umów na roboty budowlane również nie regulują zasad ustalenia i rozliczenia wynagrodzenia o roboty budowlane. W związku z powyższym strony zawierające umowę o zamówienie publiczne na roboty budowlane mogą ułożyć stosunek prawny w tym zakresie według swego uznania, tylko aby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (art. 353¹ k. c. – zasada swobody umów).

UMOWA O ZAMÓWIENIE PUBLICZNE

Zamówienia publiczne, to świadczenie zamawiane i realizowane w oparciu o odpłatne umowy cywilnoprawne. Stosuje się do nich przepisy kodeksu cywilnego, o ile nic innego nie wynika z Ustawy Prawo zamówień publicznych⁴ (art. 139 p. z. p.). Umowy w zamówieniach publicznych, wymagają pod rygorem nieważności zachowania formy pisemnej (art. 139 ust. 2 p. z. p.). Umowy są jawne i podlegają

udostępnianiu na zasadach określonych w przepisach o dostępie do informacji publicznej (art. 139 ust. 3 p. z. p.). Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198), nakłada obowiązek udostępnienia każdemu zainteresowanemu informacji o działalności jednostek szeroko pojętego sektora publicznego i działalności publicznej. Podmiot udostępniający informacje publiczne, ma obowiązek zapewnić możliwość ich kopiowania albo wydruk, przesłanie czy przeniesienie jej na odpowiedni, powszechnie stosowany nośnik. Innymi słowy, w przypadku udostępniania treści umów w sprawie zamówienia publicznego, zainteresowane osoby mogą zarówno przeglądać jak i kopiować przedmiotową umowę, natomiast zamawiający ma obowiązek im ją udostępnić. Nieuzasadniona odmowa w tym zakresie jest podstawą do wniesienia powództwa i ewentualnych sankcji karnych.

Ograniczenia zasady swobody umów (art. 353¹ k. c.) mogą wynikać tylko z ustawy p. z. p. i są usprawiedliwione jedynie ochroną interesów publicznych. Ograniczenie swobody kształtowania treści umowy polega przede wszystkim na tym, że to sam zamawiający decyduje o jej treści, ponieważ przy procedurach ofertowych składane przez zainteresowanych wykonawców oferty, muszą odpowiadać warunkom zamówienia ustalonym z góry przez zamawiającego, pod rygorem ich odrzucenia.

Uchylenie się od obowiązku stosowania prawa zamówień publicznych i udzielenie zamówienia z pominięciem ustawowej procedury, powoduje całkowitą nieważność umowy. Czynność prawna sprzeczna z ustawą, albo mająca na celu obejście ustawy, jest nieważna (art. 58 k. c.). Umowa w sprawie zamówienia publicznego jest także nieważna, jeżeli w postępowaniu o zamówienie publiczne poprzedzającym jej zawarcie, doszło do naruszenia przepisów określonych w ustawie, co miało wpływ na wynik tego postępowania.

Umowy w sprawach zamówień publicznych nie mogą być zawierane na czas nieoznaczony, lecz tylko na czas oznaczony (art. 142 p. z. p.). Oznaczony czas umowy, to termin wymagalności świadczenia nią objętego. Jeżeli zatem wykonawca spóźni się z realizacją tego świadczenia, umowa nie wygasa. Zwłoka może natomiast uzasadniać odstąpienie od umowy, zwłaszcza gdyby późniejsze świadczenie straciło dla zamawiającego znaczenie. Jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu, będzie uprawniona do odstąpienia od umowy i żądania ewentualnego odszkodowania. Natomiast, gdy w przypadku umowy o roboty budowlane, wykonawca opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem przedmiotu zamówienia tak dalece, że nie jest prawdopodobne, żeby zdołał je ukończyć w umówionym czasie, zamawiający może bez wyznaczania terminu dodatkowego odstąpić od umowy, jeszcze przed upływem terminu do wykonania robót (art. 635 k. c.).

Wyjątkowo jednak na czas nieoznaczony może być zawierana umowa, której przedmiotem są dostawy:

⁴ Ustawa Prawo zamówień publicznych z dnia 29 stycznia 2004 r. z późniejszymi zmianami.

- wody za pomocą sieci wodno-kanalizacyjnej, lub odprowadzanie ścieków do takiej sieci,
- energii elektrycznej z sieci elektroenergetycznej,
- gazu z sieci gazowej,
- ciepła z sieci ciepłowniczej.

W tych przypadkach zbędna jest też zgoda Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych na zawarcie takiej umowy (art. 143 p. z. p.).

Istnieje zakaz udzielania „zamówień ramowych”⁵. Wszelkie istotne prawa i obowiązki stron umowy o zamówienie publiczne muszą być definitywnie sprecyzowane. Nie mogą być oznaczone jedynie w sposób ramowy (ogólny), z zamiarem późniejszego ich dookreślenia, w trakcie realizacji umowy.

Zakres świadczenia wykonawcy wynikający z umowy jest tożsamy z jego zobowiązaniem zawartym w ofercie, a to zobowiązanie z kolei musi być zgodne z jednoznacznym i wyczerpującym opisem przedmiotu zamówienia (art. 29 p. z. p.), pod rygorem odrzucenia oferty (art. 140 oraz art. 89 ust. 1 pkt. 2 p. z. p.). Umowa w sprawie zamówienia publicznego jest nieważna w części wykraczającej poza określenie przedmiotu zamówienia, zawarte w specyfikacji istotnych warunków zamówienia (s. i. w. z.), lub zaproszeniu (art. 140 ust. 3 p. z. p.). Dotyczy to zarówno ustalonego przedmiotu zamówienia przy podpisywaniu umowy zawieranej w wyniku przetargu (lub innej procedury), jak i późniejszej ewentualnej zmiany zawartej umowy. Celem tego ograniczenia jest niedopuszczenie do obchodzenia wyników postępowania. Zakaz „wykraczania poza opis przedmiotu zamówienia” nie doznaje żadnych wyjątków. Sankcją jest częściowa nieważność (bezskuteczność) umowy. Gdyby strony nie zastosowały się do tego obowiązku, Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, może w razie potrzeby wystąpić do sądu o stwierdzenie częściowej nieważności umowy. Możliwa jest jednak zmiana umowy ograniczającej przedmiot zamówienia, jeśli jest to korzystne dla zamawiającego. W tym jednak przypadku obowiązkiem zamawiającego jest wykazanie, na czym polega korzyść.

Natomiast bezwzględna nieważność umowy, oznacza bezskuteczność czynności prawnej z mocy samego prawa. Jest to sankcja wadliwości umowy, będącej w sprzeczności z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa. Każdy, kto ma w tym interes, może domagać się stwierdzenia takiej nieważności przez sąd (art. 58 § 1 k. c.). Umowa nieważna nie powinna być wykonywana, ponieważ wówczas świadczenie jest nienależne (art. 410 k. c.).

Zmiana umowy, aneksy

Zakazuje się zmian postanowień zawartej umowy, oraz wprowadzania nowych postanowień do umowy, niekorzystnych dla zamawiającego, jeżeli przy ich uwzględnieniu nastąpiłaby zmiana treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru oferenta, chyba że konieczność wprowadzenia takich zmian wynika z okoliczności, których nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy, lub zmiany te są korzystne dla zamawiającego (art. 144 p. z. p.). Zmiana umowy z naruszeniem tego zakazu jest nieważna. Prezes Urzędu Zamówień Publicznych może wystąpić do sądu o stwierdzenie jej nieważności (art. 146 p. z. p.). Istnieje jednak możliwość wyjątkowej zmiany zawartej umowy nawet na niekorzyść zamawiającego, gdy „wynika to z okoliczności, których nie

można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy”. Chodzi tylko o okoliczności nadzwyczajne, powstałe w trakcie realizacji umowy, których nie można było przewidzieć w trakcie zawierania umowy, mające znamiona zdarzeń losowych.

Usprawiedliwione ochroną interesu publicznego przepisy ustawy p. z. p., nie dopuszczają również dodatkowych umów realizacyjnych i towarzyszących im uzgodnień renegocjacyjnych co do wzajemnych świadczeń stron. Często występujące w obrocie powszechnym tzw. aneksy do umowy rozszerzające jej zakres przedmiotowy zamówienia są dopuszczalne, natomiast w zamówieniach publicznych całkowicie wykluczone. Z art. 140 p. z. p. wynika, że zakres świadczenia objęty umową jest tożsamy z zobowiązaniem zawartym w ofercie, a umowa jest nieważna w części wykraczającej poza określenie przedmiotu zawarte w specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Istotą tych przepisów jest eliminowanie możliwości obchodzenia wyników postępowania ofertowego.

Wszystkie zamówienia objęte nowym zamówieniem, udzielane są przez zawarcie nowej umowy (nowy przetarg), a nie przez rozszerzenie poprzednio zawartego kontraktu.

Rozwiązanie umowy

Celowy charakter kontraktów publicznych sprzeciwia się zasadniczo możliwości przedwczesnego rozwiązania umowy o zamówienie publiczne. W obrocie działa zasada *pacta sunt servanda* (umów trzeba dotrzymywać). Zamawiającemu nie wolno zatem dowolnie rozwiązać umowę, chyba, że zaistnieją istotne zmiany okoliczności, powodujące, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy (art. 145 p. z. p.). Istotne zmiany okoliczności, których nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy, to rozmaite nadzwyczajne zdarzenia o poważnych skutkach dla interesów publicznych. Zdarzenia o drobnych skutkach, nie mogą być brane pod uwagę, ponieważ nadzwyczajne rozwiązanie umowy godzi na ogół w interesy drugiej strony kontraktu publicznego. Zamawiający może skorzystać ze swego prawa do jednostronnego rozwiązania umowy, tylko w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o okolicznościach z art. 145 ustawy p. z. p. W razie odstąpienia od umowy, wykonawca może żądać jedynie wynagrodzenia należnego mu z tytułu wykonania części umowy.

W ramach przypadków możliwego rozwiązania umowy przez wykonawcę, w grę wchodzi tylko sytuacje znajdujące oparcie w obowiązujących przepisach prawa powszechnego, a zwłaszcza w razie skorzystania z:

- ustawowego prawa do odstąpienia przez wykonawcę, wskutek „trwałej” zwłoki w zapłacie wymaganych należności,
- prawa odstąpienia od umowy przez wykonawcę robót budowlanych, w razie braku należytego współdziałania ze strony zamawiającego (zamawiający w istocie nie wykonuje swoich obowiązków),
- żądania sądowego podwyższenia wynagrodzenia (również ryczałtowego), lub rozwiązania umowy o roboty budowlane, jeżeli wskutek zmiany stosunków których nie można było przewidzieć, wykonanie przedmiotu zamówienia groziłoby wykonawcy rażącą stratą (art. 357¹ K. C)

⁵ Nie chodzi w tym przypadku o umowy ramowe zawarte w Ustawie p. z. p., lecz o „zmqwienia ramowe”, a więc które zamawiający zamierza opisać ogólnie (ramowo), co jest naruszeniem art. 29 Ustawy p. z. p.

Listopad 2007

okazał się być miesiącem szkoleń: w związku z dużym napływem środków i rozwojem w dziedzinie inwestycji budowlanych, wiedza o FIDIC staje się niezbędna. Trenerzy SIDiR w tym tylko miesiącu przeprowadzili siedem szkoleń w tym jedno wewnętrzne.*

15-16 listopad 2007

odbyły się dwa szkolenia Pt. „Warunki Kontraktowe FIDIC” poświęcone prezentacji podstaw Warunków Kontraktowych FIDIC. Szkolenia te przeznaczone są dla wszystkich uczestników procesu inwestycyjnego i nie wymagają w zasadzie posiadania pogłębionej wiedzy na temat FIDIC. Szkolenia tego typu wpisują się w prowadzony przez SIDiR od 2006 roku cykl szkoleń otwartych dostępnych dla wszystkich chętnych.

21 listopad 2007

na zlecenie firmy ubezpieczeniowej przeprowadziliśmy specjalistyczne szkolenie o charakterze warsztatowym. Zadaniem treningu była analiza dokumentów Kontraktu FIDIC pod kątem ich znaczenia dla ryzyk i umowy ubezpieczeniowej. Znajomość zasad FIDIC ma, jak się okazuje, coraz większe znaczenie także dla sektora ubezpieczeniowego.

22 listopad 2007

miało miejsce zebranie Zarządu SIDiR poświęcone dyskusji nad relacją EFCA – FIDIC oraz dalszym pracom nad przygotowaniem marcowej Konferencji „Bezpieczeństwo Środków Publicznych”. Postanowiono, że 12 grudnia 2007 zbierze się Rada Programowa i zatwierdzi ostatecznie kształt Konferencji. Postanowiono, że Walne Zgromadzenie Członków SIDiR odbędzie się 19 kwietnia 2008 roku.

23-24 listopad 2007

w hotelu Radisson SAS w Warszawie przeprowadzone zostało szkolenie „wewnętrzne” dla Rozjemców SIDiR. Spotkanie miało charakter międzynarodowy, patronat nad nim objął bowiem DRBF (Dispute Resolution Board Foundation) z siedzibą w Seattle, USA.

Wykładowcą w pierwszym dniu był pan Volker Jurowich, ze Stuttgartu, Dyrektor DRBF. Wygłoszone w języku angielskim wystąpienie zatytułowane „Claims, Dispute and Adjudication” obejmowało cały proces powstawania i rozwiązywania sporu przy zastosowaniu procedury rozjemczej (niejako stanowiąc opis reguł „zarządzania sporem” w kontrakcie budowlanym).

Grażyna
ŁUKA-DOKTORSKA
Dyrektor Biura SIDiR

W drugim dniu szkolenia mieliśmy przyjemność wysłuchania wykładu Mecenasa Piotra Nowaczyka, Prezesa Sądu Arbitrażowego przy KIG oraz reprezentanta Polski przy ICC w Paryżu. Mecenas Nowaczyk poświęcił swoje wystąpienie porównaniu zasad i skuteczności postępowania przed sądami arbitrażowymi oraz sądami powszechnymi. Dalsza część wykładu skoncentrowana była na opisie i porównaniu instytucji arbitrażowych w Europie i na świecie a także na szczegółowym omówieniu procedury stosowanej przez Sąd przy ICC.

Oba wystąpienia zostały uznane za bardzo wartościowe.

Prezes SIDiR Pan Krzysztof Woźnicki zapowiedział kontynuację szkoleń dla rozjemców w roku przyszłym w dwu różnych formułach: szkolenia teoretycznego dla „początkujących” oraz warsztatów dla osób posiadających doświadczenie w dziedzinie rozjemstwa

27-28 listopad 2007

Prezes SIDiR Krzysztof Woźnicki występował w charakterze „Expert Witness” przed Sądem Arbitrażowym ICC w Paryżu, najbardziej prestiżowym i prowadzącym najwięcej spraw sądem polubownym w Europie.

29-30 listopad

SIDiR przeprowadził dwa szkolenia przygotowane na indywidualne zamówienie odbiorców.

Jedno z nich dotyczyło relacji FIDIC – Zamówienia Publiczne, drugie stanowiło podstawowy wykład Warunków Kontraktowych FIDIC.

12-13 grudzień 2007

w Warszawie odbyło się ostatnie już w tym roku organizowane we współpracy z firmą ARUP szkolenie „Zarządzanie Projektem na podstawie Warunków Kontraktowych FIDIC”.

Wykłady te (prowadzone od 2006 roku) mają charakter cyklicznie powtarzanego szkolenia otwartego o bardziej zaawansowanym charakterze i przeznaczone są dla osób mających już pewne doświadczenie w realizacji kontraktów FIDIC.

Grażyna Łuka – Doktorska
Dyrektor Biura SIDiR

Walne SIDiR odbędzie się 19 kwietnia 2008 r. w Warszawie.

* Wszystkie informacje na temat organizowanych przez nas szkoleń znajdują Państwo na naszej stronie: www.sidir.pl